

Vergaderjaar 2008–2009

21 501-32

Landbouw- en Visserijraad

Nr. 343

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 juni 2009

Tijdens het Algemeen Overleg van 16 april 2009 (kamerstuk 21 501-32, nr. 332) heb ik met u gesproken over het EU-haaienactieplan en u toegezegd om, zodra de onderzoeksresultaten over de bijvangst van haaien in de pelagische visserij ten westen van Afrika beschikbaar zouden komen, u hierover in kennis te stellen.

Het onderzoek werd uitgevoerd door IMARES in opdracht van de Redersvereniging Zeevisserij en meegefinancierd door het ministerie van LNV. Hieronder geef ik u een samenvatting van de onderzoeksresultaten uit de periode 2001–2008 (zie bijlage voor overzicht van de gebruikte rapporten).

De pelagische vloot vist in de wateren van Mauritanië op diverse scholenvormende vis, onder andere sardinella, sardine, horsmakreel en makreel. Daarbij werden in het verleden nogal eens haaien en mantaroggen bijgevangen. Technische aanpassingen aan netten om deze bijvangsten te voorkomen, waren al bekend uit andere visserijen, maar bekeken moest worden of deze ook in de praktijk in de pelagische visserij in dit gebied konden werken.

IMARES deed onderzoek aan boord van vriestrawlers van de redersvereniging en toetste de effectiviteit en toepasbaarheid van een vijftal verschillende ontwerpen «excluders». De «excluder» is een soort grofmazige zeef, in combinatie met een ontsnappingstunnel en luik aan de onderkant. De «excluder» zit achter in het net gemonteerd. Met onderwatercamera's is het gedrag van deze bijvangstsoorten vastgelegd.

Tijdens de meer dan 1500 onderzochte «trekken» zijn zo'n 1000 dieren geobserveerd. Het leeuwendeel bestond uit hamerhaaien (ongeveer 40%), andere haaiensoorten (14%) en roggen (12%). Voor het overige werden zwaardvis, zeilvis, dolfinen en zeezoogdieren genoteerd.

Er was een grote variatie in de waarnemingen, niet alleen over de jaren, maar ook over de seizoenen en geografisch, waardoor het moeilijk is algemene conclusies te trekken.

De geteste «excluders» bleken in ieder geval zeer succesvol in het reduceren van de bijvangsten van haaien en roggen. Zonder noemenswaardig verlies van de commerciële vis kon 50 tot 100% van alle grote, lees volwassen hamerhaaien en mantaroggen ontsnappen. Uit videobeelden bleken deze óf via de voorkant, óf via de ontsnappingstunnel het net rustig uit te zwemmen (foto). In een aantal individuele gevallen zijn haaien of roggen toch verstrikt geraakt in het net.

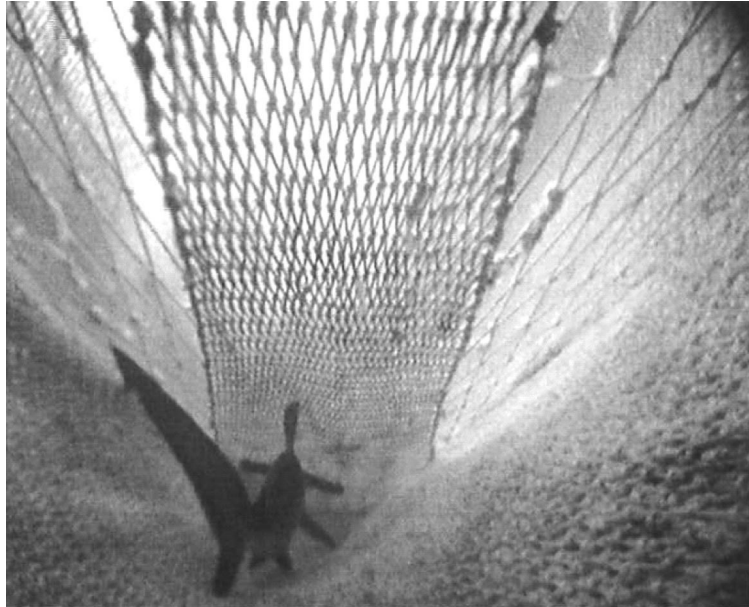

foto. Ontsnapping van hamerhaai in de «excluder»

Juvenile hamerhaaien (van 50 cm tot 1,30 m) gingen wel door de zeef heen en werden pas aan boord uit de vangst geselecteerd. Het hoge percentage van ontsnappingen van volwassen haaien die zich nog kunnen voortplanten komt het behoud van de populatie ten goede. De conclusie van het onderzoek was derhalve dat de aanpassing goed werkt voor haaien en roggen, praktisch uitvoerbaar is en relatief goedkoop.

Ik zal derhalve dit onderzoek onder de aandacht brengen van de Europese Commissie en de visserijsector.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg

Gebruikte rapporten (opvraagbaar Redersvereniging Zeevisserij, Rijswijk)

De Haan, D. 2003. Preventing by-catches of protected or endangered species in the pelagic trawl fishery in West Africa. Results of experiments in 2001. Report C019/03. RIVO, Netherlands Institute for Fisheries Research, IJmuiden.

De Haan, D & J. J. Zeeberg. 2005. By-catch of pelagic megafauna off Mauritania, Northwest Africa: observations and gear modifications. Final report, number C025.05. RIVO, Netherlands Institute for Fisheries Research, IJmuiden.

Heessen, H. J. L., Tjoe-awie, P. J., de Haan, D. & S. Ybema. 2006. Pelagic Project Mauritania 2005–2006 final report. IMARES report C018/07. Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies, IJmuiden.

De Haan, D., Burggraaf, D., Heessen, H. J. L. & A. S. Couperus. 2008. Excluder II 2007. IMARES Report C042/08, Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies, IJmuiden.

De Haan, D., Burggraaf, H., van Overzee, H., Heessen H. J. L. & A. S. Couperus. 2008. Excluder III 2008. IMARES report C073/08. Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies, IJmuiden.